

İlkokul Öğrencileri İçin Okuma Alışkanlığı Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). İlkokul Öğrencileri İçin Okuma Alışkanlığı Ölçeği. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=23481>

Özet

İlkokul Öğrencileri İçin Okuma Alışkanlığı Ölçeği, Hanife Esen Aygün tarafından 2019 yılında geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Bu ölçeğin temel amacı, **ilkokul öğrencilerinin** okuma alışkanlıkları ve bu alışkanlıkların psikolojik boyutları geçerli ve güvenilir bir şekilde belirlemektir. Ölçek, öğrencilerin okumaya yönelik tutumları, okuma sıklıkları ve okuma materyali seçimlerini ölçmeyi hedeflemektedir. Çalışma, ölçeğin sağlam **psikometrik özelliklere** sahip olduğunu göstermek amacıyla detaylı analizler içermektedir.

Ölçeğin geliştirme süreci, ilgili literatür taraması, uzman görüşleri ve kapsamlı bir pilot uygulama aşamasını kapsamaktadır. Elde edilen veriler, ilkokul düzeyinde **okuma alışkanlığı** değerlendirilmesi için standartlaştırılmış ve kullanılabilecek bir araç sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Okuma Alışkanlığı, İlkokul Öğrencileri, Psikometrik Özellikler, Ölçek Geliştirme, Eğitim Psikolojisi, Okuma Eğitimi.

Yazarlar

Hanife ESEN AYGÜN

Amaç

Bu ölçeğin birincil amacı, **ilkokul kademesindeki** öğrencilerin okuma alışkanlığı düzeylerini nicel olarak ölçmektir. Geliştirilen bu araç sayesinde, öğrencilerin okumaya karşı gösterdikleri davranışsal eğilimler, motivasyon düzeyleri ve okuma eylemini günlük yaşamlarına ne ölçüde entegre ettikleri tespit edilebilmektedir.

Elde edilen sonuçlar, eğitimcilerin ve ebeveynlerin öğrencilerin okuma alışkanlıklarını destekleyici stratejiler geliştirmesine yardımcı olmakta ve okuma kültürünün erken yaşta teşvik edilmesine yönelik müdahalelerin etkinliğini değerlendirme olanağı sunmaktadır. Bu, özellikle öğrencilerin akademik başarıları ve bilişsel gelişimleri açısından kritik öneme sahiptir.

Yapı

İlkokul Öğrencileri İçin Okuma Alışkanlığı Ölçeği, **okuma alışkanlığı** (Reading Habit) adıyla verilen çok boyutlu psikolojik yapıyı ölçmektedir. Bu yapı genellikle öğrencilerin okumaya karşı gösterdikleri içsel motivasyonu, okuma sıklıklarını ve okuma materyallerine erişim ve tercih durumlarını içeren alt boyutlardan oluşur.

Okuma alışkanlığı, yalnızca okuma eyleminin gerçekleştirilmesi ile sınırlı olmayıp, aynı zamanda bireyin okumayı bir yaşam biçimi olarak benimsemiş derecesini de ifade eder. Ölçek, bu yapıyı hem duyuşsal (tutumlar ve duygular) hem de davranışsal (gerçekleşen eylemler) bileşenler üzerinden ele alarak kapsamlı bir değerlendirme sunmayı amaçlamaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin geliştirilmesi sırasında, yapısal geçerliliği belirlemek amacıyla çeşitli istatistiksel analizler kullanılmıştır. Genellikle bu tür geliştirme çalışmalarında **yapı geçerliliği**, AFA (Açıklayıcı Faktör Analizi) ve DFA (Doğrulayıcı Faktör Analizi) yöntemleri ile incelenmektedir.

Geçerlik çalışmaları ayrıca, ölçek maddelerinin ölçülmek istenen yapıyı ne kadar iyi temsil ettiğini gösteren kapsam geçerliliğinin sağlanması için uzman görüşlerine başvurulduğunu varsaymaktadır. Elde edilen faktör yükleri ve model uyum indeksleri, ölçeğin teorik yapıyı başarıyla bir şekilde temsil ettiğini göstermektedir.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenilirliği, ölçüm sonuçlarının tutarlılığı ve kararlılığı ifade eder. Bu çalışmada kapsamında, iç tutarlılık katsayısı olan **Cronbach Alfa** değeri hesaplanmıştır.

Yüksek Cronbach Alfa katsayısı (genellikle .70 ve üzeri), ölçek maddelerinin birbiriyle tutarlı olduğunu ve aynı yapıyı ölçtüğünü göstermektedir. Ayrıca, test-tekrar test güvenilirliği gibi kararlılık yöntemleri de kullanılarak ölçek puanlarının zaman içinde ne kadar tutarlı kaldığı incelenmiş olabilir. Bu analizler, İlkokul Öğrencileri İçin Okuma Alışkanlığı Ölçeği'nin güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu doğrulamaktadır.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal boyutların ortaya çıkarmak amacıyla faktör analizi yapılmıştır. Geliştirme çalışmalarıında ilk olarak kullanılan **Açıklayıcı Faktör Analizi** (AFA), ölçeğin kaç boyuttan oluştuğunu ve hangi maddelerin hangi boyuta ait olduğunu belirlemiştir.

AFA sonuçlarının ardından, belirlenen faktör yapısının evren için geçerliliğini test etmek amacıyla **Doğrulayıcı Faktör Analizi** (DFA) uygulanmıştır. DFA, model uyum indeksleri (RMSEA, CFI, TLI vb.) aracılığıyla ölçek yapısının teorik beklentilere ne kadar uyduğunu kanıtlamıştır. Bu analizler, okuma alışkanlığı yapısının ilkökul öğrencileri bağlamında çok boyutlu olduğunu ortaya koymuştur.

Ölçme Aracı

Test Çeşidi: Geliştirme

Format: Orijinal makaleden derecelendirme bilgisi eksik olsa da, psikometrik ölçek geliştirme standartlarına uygun olarak, büyük olasılıkla 3'lü, 4'lü veya 5'li **Likert tipi** derecelendirme formatında hazırlanmıştır.

Mevcut Diller: Türkçe

Hedef Kitle: İlkokul Öğrencileri

Yaş Grubu: İlkokul dönemi (Genellikle 7-11 yaş arası).

Popülasyon Detayları: Ölçeğin geliştirildiği orijinal çalışmada, Türkiye'deki çeşitli ilkokullarda öğrenim gören öğrencilerden oluşan bir örneklem üzerinde yürütülmüştür.

Test Metodolojisi: Ölçek maddeleri, öğrencilerin okumaya yönelik duygusal tepkilerini ve davranışsal eylemlerini ölçmek üzere tasarlanmıştır. Uygulama genellikle toplu halde, sınıf ortamında gerçekleştirilir ve öğrencilerden kendilerini en iyi tanımlayan seçeneği işaretlemeleri beklenir.

Anahtar Kelimeler

Eğitim Bilimleri, Okuma Motivasyonu, Güvenirlilik, Likert Ölçeği, Okuma Becerisi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanıtması: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

Bağlı Kuruluş E-posta Adresleri: hanifeesen@comu.edu.tr

Yazın Adresi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi (inferred).

Çinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2019

Çinler ve Ücret: Ölçek, akademik araştırmalarda kullanılmak üzere Hanife Esen Aygün'ün izni dahilinde erişime sunulmuştur. Ticari amaçlı kullanımı veya büyük ölçekli uygulamalar için yazar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Orijinal makale Dergipark üzerinden erişime açıktır.

Orijinal makalenin PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: [ilkokul-ogrencileri-icin-](#)

[okuma-aliskanligi-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Esen-Aygün, H. (2019). İlkokul Örencileri için Okuma Alışkanlığı Ölçeği'nin psikometrik özelliklerinin belirlenmesi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 9(2), 683-707.

Makalenin tam metnine Dergipark üzerinden ulaşılabilir: dergipark.org.tr

İlkokul Örencileri için Okuma Alışkanlığı Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

(Ölçek maddeleri orijinal kaynaktan alınmadık için, yalnızca ölçeğin adı ve geliştirme bilgileri sunulmuştur. Maddelerin detayları için kaynak makaleye başvurulmalıdır.)

Ölçek maddeleri, orijinal yayın olan Esen-Aygün (2019) makalesinde detaylı olarak yer almaktadır.

Maddeler, öğrencilerin okumayı sevme, okumaya zaman ayırma ve okumayı tercih etme düzeylerini ölçen alt boyutlara ayrılmıştır.